

SEMMELWEIS EGYETEM

PETŐ ANDRÁS KAR

Konduktor alapszak

**A konduktori szakmára és a konduktorképzésre vonatkozó nézetek összefüggéseinek
vizsgálata**

A konduktorképzésről és a jövőképről alkotott nézetek feltárása, összefüggéseinek vizsgálata

Készítette: Bátorfi Júlia

IV./1., iskola specializáció

Témavezető: Dr. Túri Ibolya

főiskolai docens

ABSZTRAKT

Kutatásom során a hallgatói- és konduktori nézetek feltárásával foglalkozom, amelynek célja, hogy felmérjem, miként vélekednek a konduktorképzésbe érkező-, képzésben levő- és a képzést elvégzett fiatal konduktorok a Pető András Karon nyújtott oktatásról, valamint a konduktori pályáról és a továbbtanulásról. A vizsgálatot személyes érdeklődésem mellett a témán belüli kutatások alacsony száma és szükségessége indokolja.

Eredményeimet a Pető András Karon jelenleg tanuló 1-4. évfolyamos hallgatók, illetve 10, legfeljebb 10 éve végzett konduktor véleményeinek és nézeteinek elemzéséből fogalmaztam meg. Vizsgálatom során alkalmaztam a 'mixed methods'-kombinált kutatási megközelítést, amely alapján kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat végeztem, így számszerűsített és szöveges elemzés formájában egyaránt megfogalmazhattam eredményeimet. Az adatokat elsősorban saját készítésű, 13 nyílt- és 12 zárt végű kérdésből álló online kérdőív és 24 kérdésből álló félig strukturált interjú eszközének segítségével vettem fel 2023. telétől 2024. tavaszáig. A trianguláció elvének érvényesítése érdekében a jelenleg végzős hallgatók egy kisebb csoportjával további fogalomtérkép, illetve mondatbefejezés formájában került sor nézeteik megfogalmazására.

Vizsgálatom eredményei rámutattak, hogy a hallgatók és konduktorok alapvetően elégedettek a képzéssel, valamint javaslatokat is gyűjtöttem az előadások és gyakorlatok szervezését illetően. A felsőbb éves hallgatók és konduktorok egyező javaslatára indokolt lenne a dokumentációírás és a szülőkkel folytatott kommunikáció gyakorlása már a képzés során. A továbbtanulásról és jövőképről alkotott nézetek a legtöbb esetben változást mutatnak a képzésben eltöltött idő során, azonban a hallgatók túlnyomó többsége támogatja és szeretne is továbbtanulni, hogy minél több területre betekintést nyerhessenek és jobb szakemberré válhassanak ezáltal.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
I. ELMÉLETI ÁTTEKINTÉS	5
I. 1. A KONDUKTÍV NEVELÉS	5
I. 1. a. A konduktív nevelés alapelvei, elemei	6
I. 1. b. A konduktor, mint szakember és a konduktori kompetenciák	8
I. 1. c. A konduktorképzés Magyarországon	9
I. 2. PEDAGÓGIAI ÉNKÉP, PEDAGÓGUSPÁLYA.....	11
I. 2. a. Pedagógiai-szakmai énkép, a konduktori hivatás	11
I. 2. b. Pályaorientáció és pályaszocializáció	12
I. 2. c. A pályán maradásra és a pályaelhagyásra ható tényezők	13
I. 3. PEDAGÓGIAI NÉZETKUTATÁSOK	16
I. 3. a. Pedagógiai nézetek, értékelő rendszerek	16
I. 3. b. Pedagóguskutatások és a pedagógiai nézetek feltárásának lehetőségei	17
I. 4. A KUTATÁS MÓDSZERTANÁNAK KIALAKÍTÁSA.....	19
I. 4. a. A vizsgálat számára releváns módszerek.....	19
II. A KUTATÁS BEMUTATÁSA	20
II. 1. A kutatás célja, kérdései	20
II. 2. A vizsgálat körülményei.....	20
II. 3. Kutatási mintavétel	20
II. 4. A kutatás módszertana	22
II. 4. a. Kérdőív	22
II. 4. b. Interjú	22
II. 4. c. Mondatbefejezés és fogalomtérkép	23
III. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA.....	24
III. 1. Az első kutatási kérdés megválaszolása	24
III. 2. A második kutatási kérdés megválaszolása	27
III. 3. A harmadik kutatási kérdés megválaszolása	29
III. 4. A negyedik kutatási kérdés megválaszolása	32
IV. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEGZÉSE, JAVASLATOK.....	34
V. IRODALOMJEGYZÉK	36

BEVEZETÉS

Mivel a konduktorok képzése egyedülálló Magyarországon és kizárólag a Semmelweis Egyetemen érhető el, így kifejezetten fontosnak tartom, hogy az ezen hivatás gyakorlására vállalkozó, ide jelentkező és itt tanuló hallgatók a lehető legjobb, legmagasabb szintű képzéstartalmakban és támogatásban részesüljenek.

A képzésben eltöltött időm során foglalkoztatott a kérdés, vajon a hallgatók pályáról, jövőképről és a továbbtanulásról alkotott nézetei mily mértékben változnak a képzésben eltöltött idő során. Fontosnak tartottam a jelenleg is képzésben levő hallgatók értékelőrendszerének felmérését és vizsgálatát a konduktorképzés képzéstartalmaival és elégedettségükkel kapcsolatban, hogy azt a későbbiekben az oktatók nézetrendszerével is összehasonlíthassam. Rendkívül fontos feltárni, hogy mennyire hasonlóak, vagy eltérőek a hallgatók és a képzésben oktatók nézetei a képzés tartalmára, az egyes elemek szerepére, azok hangsúlyosságára vonatkozóan, hiszen minél nagyobb az egyetértés, annál nagyobb a lehetőség igazán jó pedagógus szakemberek képzésére és egyben egy hatékony képzés fenntartására.

Megítélésem szerint elengedhetetlen bizonyos időközönként évfolyamszintű (1-4.) felméréseket végezni - a hallgatói- és konduktori nézetekre vonatkozó kutatások alacsony száma miatt - annak érdekében, hogy egy inspiráló és effektív egyetemi légkört biztosítsunk azon hallgatóknak, akik a későbbiekben a konduktori szakmát, mint *magyar szellemi hungarikumot* alkalmazzák és kamatoztatják a világ különböző területein.

Kutatásom célja tehát feltárni,

- a) hogyan tekintenek a hallgatók a konduktorképzésre, esetleg van-e számukra *hiányzó vagy kevésbé fontosnak ítélt képzéstartalom*, egyéb, a képzéssel kapcsolatos *javaslatuk*.
- b) milyen mértékben és miképp változik a hallgatók *jövőképről és továbbtanulásról alkotott nézetei* a képzésben eltöltött idő során.
- c) miért ítélik meg a hallgatók és a konduktorok fontosnak vagy akár szükségtelennek *további képzések elvégzését*.
- d) miként befolyásolják a képzéstartalmak a hallgatók és végzett konduktorok *pályán maradását, továbbtanuláshoz fűződő motivációját és szakmabeli elhivatottságát*.

Célom összességében felmérni a hallgatók értékelőrendszerét a képzés és annak tartalmai, valamint a továbbtanulás tekintetében. Bízom benne, hogy kutatásom eredményeivel sikerül hozzájárulnom a Semmelweis Egyetem Curriculum 2.0 oktatásfejlesztési projektéhez.

I. ELMÉLETI ÁTTEKINTÉS

I. 1. A KONDUKTÍV NEVELÉS

A konduktív nevelés megalkotása Dr. Pető András (1893-1967) nevéhez fűződik. A magyar orvos, nemzetközi hírű mozgásterapeuta, lapszerkesztő, orvos szakíró, tanársegéd, pedagógus, filozófus és költő (Földesi, 2021) alkotta meg a konduktív pedagógia módszertanát, a konduktív nevelés alapelveit, elméletét és gyakorlatát.

A konduktív pedagógia nem egyéb, mint az ortofunkcióssá nevelés programja, az egész diszfunkciós személyiség adaptív-tanulási fejlődését biztosító pedagógiai rendszer. (Hári - Ákos, 1971) Az adaptív tanulási folyamat megcélzásával és megtervezésével olyan tanulási készségek és képességek kialakítását érjük el, amelyek segítségével a gyermek képes lesz alkalmazkodni és hatékonyan tanulni különböző környezetekben, helyzetekben. A konduktív pedagógia módszereivel és eszközeivel segíthetjük a tanulók képességeinek fejlesztését, amelyek alapvető fontosságúak a sikeres alkalmazkodáshoz és tanulási folyamathoz. Pető a központi idegrendszeri sérülést nem fogyatékossággként, nem betegségként látta, hanem a tanulási folyamat elakadásaként tekintett rá, amely állapotot korrigálhatónak vélte. A konduktív nevelés által megteremtette a nevelésben résztvevő gyermekek számára a társadalomba való integrálódás lehetőségét, amely elősegíti az öntudat-, önvezérlés képességét és az önértékelés helyes képét.

Amikor javaslat érkezett a Gyógypedagógiai Főiskola vezetőinek, hogy a Dr. Pető András által eredményesen megálmodott és kialakított nevelési rendszert alkalmazzák intézményükben, újabb fejezete indult a mára magyar szellemi hungarikum sikeres bevezetésének. 1945-ben megnyílt a Gyógypedagógiai Nevelőintézet Kísérleti Mozgásterápiai Osztálya, ahol az akkoriban gyógyíthatatlannak nyilvánított, súlyosabb 14 gyermekeket helyezték el.

Dr. Hans Fischer (1997) gondolata szerint „Ön a módszerével egy olyan területre hatolt be, amelytől eddig az orvosi kezelés elzárkózott. A súlyos ítélet: gyógyíthatatlan, amely eddig

ezen szerencsétlenek felett elhangzott, elvesztette érvényét, amióta ez a kezelési módszer létezik.”.

Pető haláláig dolgozott a konduktív pedagógia gyakorlati megvalósításán, utódai pedig őrizték és tovább vitték a konduktív nevelés ügyének képviselőit. A konduktorok elméleti- és gyakorlati képzése egy hivatás elsajátításává vált. A konduktorképzés ugyan sokat fejlődött, Pető filozófiájához és koncepciójához mindmáig hűen zajlik megszervezése.

Dr. Hári Mária (1923-2001) Pető utódjaként, jobbkezeként és szövetségeseiként ismert orvos volt, aki az Intézet igazgatása mellett rengeteg energiát és tudást fektetett olyan kapcsolatrendszerek kialakításába, melyek a konduktív nevelés megismertetését és elismerését eredményezték, egyúttal a hazai és külföldi konduktív pedagógiát alkalmazó szervezetek összekapcsolását megteremtette ezzel.

I. 1. a. A konduktív nevelés alapelvei, elemei

Pető elméleti célkitűzése az volt, hogy nevelési rendszere segítségével, a konduktív nevelés alkalmazásával a mozgássérültek összes humán dezorganizált diszfunkcióit egy célszerűbb, jobb összműködéssé formálja. (Hári, 2005) Pedagógiájával lehetővé tette, hogy a mozgásbeli diszfunkciókkal élők egy jobb életminőségre és célszerűbb összműködésre telessenek szert, ezzel elősegítve a társadalmi beilleszkedés folyamatát és az önálló életvitelt.

A Pető-koncepció alapelve, hogy a károsodott idegrendszer is rendelkezik tartalékokkal és képes új kapcsolatok kiépítésére. Tehát akkor is van esély a fejlődésre, ha valakinél sérült a központi idegrendszer valamely része. A kulcs a tanulásban van, mely révén képesek vagyunk aktiválni és kialakítani új megoldásmódokat a tanulás megszervezésében. A "konduktív" kifejezés rávezetésre utal, mely a konduktor alapvető és fő feladata. Ő az, aki irányítja és támogatja a fejlesztő folyamatot és a tanulás tanítását.

A pedagógia általános oktatási és nevelési elvei mellé egyéb saját elveket határozott meg a konduktív pedagógia: (Kállay, 2019)

Az egyik alapvető fontosságú gondolat, hogy nem kifejezetten a mozgásbeli diszfunkciók korrigálására fektetjük a hangsúlyt, hanem *holisztikus szemlélet* megközelítésével egy *komplex* módon megszervezett *személyiségközpontú tanulási folyamaton* keresztül segítjük az érintett gyermekeket. Ez a szemlélet hangsúlyozza, hogy az ember egységes egész, nem

csupán a részek, az alkotóelemeinek összessége és minden apró részlet kölcsönhatást képez az egész rendszer működésével (Földesi, 2014). A gyermeket mindig egy *egységes egésznek* tekintjük és a nevelési folyamat minden esetben az egész személyiségre irányul. Pető biztos volt benne, hogy mindenki számára van egy út, egy megoldás, mely felderítésével és gyakori bejárásával elérünk egy célt, helyes működési stratégiát, valamint ortofunkciót és működési formákat. Fontosnak tartotta kiemelni és a konduktív nevelést elsajátító „utódai” is mindig szem előtt tartják; minden gyermekből a *tőle telhető* legjobbat és legtöbbet kell kihoznunk!

Fontos rámutatni, hogy minden gyermek más, mindenkinek más megoldásmód a célra vezető és minden érintett személynek különböző mennyiségű időre van szüksége bizonyos mérföldkövek eléréséhez. Ennek érdekében alakult ki a konduktív nevelésben a *differenciálás*, mint speciális módszer, amely lehetőséget biztosít több gyermek egy időben és egy helyen történő fejlesztésére különböző megoldásmódokkal. A differenciálás megnyilvánulhat többféle segítségadás vagy módszer alkalmazásának formájában; ide tartoznak például a különböző *facilitációs módok*, melyek elősegítik vagy megkönnyítik egy csoport, vagy maga az egyén feladatmegoldását. Ezen segítségadás akkor nyilvánítható kifejezetten jónak, ha elhagyható, valamint, ha pont akkora mértékben segítünk ezzel a gyermekeknek, ami *minimális, de még elegendő*. Azaz ne vegye át a segítségnyújtás a teljes feladat megoldását, jelentsen kihívást és elérhető sikert a fejlődő személynek minden helyzetben.

Ez lehetővé teszi az *aktív célelérésre és feladatvégzésre* nevelés folyamatát. Egy elengedhetetlenül fontos alapelemről van szó, hiszen egy mozgássérülés következtében a gyermek sem célját, sem akaratát nem képes kielégíteni, mely által akadályozottá válik a környezethez való alkalmazkodás folyamata, ami következtében inaktivitás, érdektelenség és a motiváció hiánya léphet fel. Pető fő céljaként tekintett a sérült gyermekek társadalomba való visszaillesztésére, valamint az önellátás tanulására. Emiatt központi szerepet játszik a pedagógia alkalmazása során a *motiválás*, mint az aktivitás, a szándékolt célelérés eszköze, hogy a tanulók saját képességeikhez mérten aktívan képesek legyenek megoldani hétköznapi élethelyzeteket a lehető legkevesebb segítség nyújtásával.

Motiválás jelenlétében egyszerűbb kialakítani a *szándékot, intenciót* és elindítani a *cselekvés folyamatát*, melyek alapvető szükségletek az önellátás tanulásában, fejlődés elősegítésében. Az ember alapvető szükségletei között szerepel céljainak elérése, a cselekvés akarása, mely alapja az említett intenció jelenléte. Az intendált, céltudatos

cselekedet támogatja az egyén céljai elérésének folyamatát, amelyben segít a *ritmikus intendálás*, szintén a konduktív nevelés egyik speciális módszereként. (Kállay, 2019) Ez által segítünk a gyermekeknek a rávezetés folyamatában, a mozgás szándékának megtervezésével és annak verbális megfogalmazásával, hiszen E./1. személyben hangoztatjuk az elérendő célt, valamint hangsúlyozzuk annak összekapcsolását a kivitelezendő mozgással.

A konduktív pedagógia alapelvei között szerepel a *folyamatosság* is, mely alkalmazása elengedhetetlenül fontos a tanulási folyamat segítésében és az elsajátított képességek alkalmazássá alakításában. Fontos ugyanis, hogy a gyermek a tanult mozgásformákat és megoldásmódokat napi szinten alkalmazza, hogy azok egyre közelebb vigyék őt az önálló élet megvalósításához. Ennek tökéletes alapot és lehetőséget biztosít a komplex konduktív program, mint speciális dokumentum és a napirend, mint nevelési tényező (Kállay, 2019), ugyanis ilyen „szigorúan” meghatározott keretek között a tanulóknak minden lehetősége adott a tanult képességek mindennapi gyakorlására és azok elmélyítésére.

Ezen folyamatok megtervezéséért, végigkíséréséért és szükség esetén megsegítéséért a *konduktor* szakember a felelős.

I. 1. b. A konduktor, mint szakember és a konduktori kompetenciák

A konduktív oktatási- és nevelési rendszert képviselő szakember a *konduktor*, aki központi idegrendszeri sérülésben érintett gyermekek és felnőttek rehabilitációjának vagy rehabilitációjának segítője, szervezője, a tanulási folyamat vezetője. A központi idegrendszer sérülésével legtöbb esetben nem csak a motoros, hanem a kognitív funkciók, észlelési és érzékelési készségek, a tanulás folyamata is érintett területté válik. Az utóbbi miatt pedagógiai megközelítésre van szükség, mely egy komplex testi, értelmi, érzelmi, valamint szociális nevelést és fejlesztést egyidejűleg megvalósító folyamat. A konduktor a konduktív nevelés által megvalósuló tanulás folyamatának egészéért felel. (Túri, 2019)

Pető egyetlen szakemberre bízta a konduktív pedagógia megvalósítását, a konduktorra, (Túri, 2019) aki rendelkezik olyan tapasztalattal és szakértelemmel, amely egyedülállóvá teszi őt ezen a területen.

A szakember feladata az érintettek tanulási folyamatának *koordinálása és segítése* napi- és hetirendbe ágyazott hétköznapi folyamatok során, ahol tünet-specifikus és egyénre szabott

cél- és feladatrendszer keretében *szervezi és irányítja* az egyes feladatokat. Komplex konduktori teammel együttműködve feladata *megszervezni és írásba foglalni* a komplex konduktív programot, az egyes feladatsorokat, a napirendet, valamint az egyéni fejlődések dokumentációját. Köteles követni a gyermekek fejlődésmenetét és a változásokat tekintve újabb *célokat és feladatokat megfogalmazni, a feladatsorokat tovább vinni*. A konduktor minden területen *támogatja, motiválja, ösztönzi* az őt körülvevő gyermekeket, szervezi az ezt támogató pedagógiai környezetet a mindennapokban megjelenő (nevelő-nevelt) közvetlen kapcsolatban.

Pedagógusként természetesen alapvető fontosságú feladata *példát mutatni*, átlátni a csoport egészét, elvárásokat biztosítani, kihívásokat, de egyben segítséget nyújtani és visszajelzést adni az egyénnek a kitűzött célokhoz és a teljesítményhez mérten.

A konduktori szakértelem olyan ismeretek, készségeinek és képességeinek összessége, amelyek lehetővé teszik különböző feladatok, helyzetek, szerepek sikeres teljesítését. Minden olyan elméleti-, gyakorlati tudás és kompetencia birtoklását foglalja magába, mely alapján egy konduktort jó szakembernek nevezhetünk. A *problémamegoldó képesség* elengedhetetlenül fontos, hiszen szinte alig adódik olyan alkalom, hogy váratlan helyzet nélkül menjen végbe egy feladatsor vagy egyéb napirendi program, melyet pillanatok alatt le kell reagálnia, meg kell tudni oldania a nevelőnek. Ehhez szorosan kapcsolódik a *jó kommunikációs képesség* és a *szervezőképesség*, melyek mind szerepet játszanak az aktív részvételre és feladatvégzésre nevelésben, motiválásban és a logikus átszervezésben. A *döntéshozatal* és a *változtatásra való képesség* is nélkülözhetetlen egy konduktori tevékenység során, hiszen mindkettőre kifejezetten gyakran akad szükség problémák megoldása során. Továbbá a legfontosabb konduktori tulajdonságok közé tartozik az *empátia, együttérzés jelenléte, a segítség iránti vágy, mely szeretettel, jó humorral, vidám kedvvel* átölelve éri el célját igazán. (Túri, 2019) Pető bízott a konduktorokban, hogy kreativitásukkal, jó hangulatú foglalkozásaikkal és személyiségükkel hozzájárulnak a gyermekek sikereihez, motivációjához és fejlődéséhez.

I. 1. c. A konduktorképzés Magyarországon

A konduktorképzés kialakítását és megvalósítását számos kísérlet előzte meg. Pető az 50-es évektől kezdődően törekedett egy elképzeléseinek megfelelő képzés létrehozására, mely eleinte gyógypedagógusok, csecsemő- és gyermekápolók, valamint tanítók körében

kezdődött saját képzésük rövid idejű kiegészítésével. Ezzel a megoldással egyik hivatás esetében sem volt teljesen megelégedve, hiszen úgy gondolta, nem tudják ilyen rövid idő alatt elsajátítani a konduktor hivatás szellemét és koncepcióját, s bár értelemszerűen saját szakmájukból számos kompetenciát, készséget és képességet, hozzáállást és attitűdöt hoztak át, azonban jobbra mégis hiányzott a holisztikus szemlélet. (Túri, 2019) Nem elég csupán a pedagógia nagyvonalú ismerete, hiszen fontos, hogy a sérült személyek környezetét, életmódját, aktuális hangulatát, szokásait, tüneteit, azaz az egész személyiséget és az egyedi szükségleteket is figyelembe vegyük, mivel sosem egy aktuális problémán, hanem az egyén személyiségfejlődésének egészén dolgozunk.

Pető ezt követően ismerte fel a független képzés megalakításának szükségességét, a konduktori szemléletet koncepcióját, amelyet a képzés keretében a hallgatók a lehető legjobban megéreznek, megértenek és elsajátítanak.

1963-ban hivatalosan is elindult a konduktorok független képzése Magyarországon, mely azóta is egyedülálló szellemi hungarikumként ismert.

Bíró idézve (1971) „Egy ilyen típusú szakember kiképzése Pető szerint csak egy szakmai gyakorlaton alapuló, a gyakorlattal folyamatosan együtt haladó elméleti képzésszervezési formában valósulhat meg.”

Mivel Petőnek ez volt az elsődleges kritériuma az újonnan megalakuló képzést illetően, a hallgatók az első félévtől kezdve képzésük befejezéséig testközelből figyelhetik meg a konduktív nevelés gyakorlati tényezőit és azok megvalósulásait. A mai napig az elmélet kiegészíti a gyakorlatot, így a hallgatók tudásukat akár hétről-hétre tudják bővíteni és szintetizálni az elméletben tanult gyakorlatban történő alkalmazásával, valamint a gyakorlatban tapasztaltak elméleti beépítésével párhuzamosan.

A hallgatók felsőoktatási tanulmányaik első évében kiválaszthatják a számukra legmegfelelőbb szakterületet, legszimpatikusabb korcsoportot, (óvoda, iskola vagy pedagógiai rehabilitáció specializáció közül) melyre az azt követő három évben specializálódnak gyakorlati és elméleti képzésük során.

Földesi gondolatmenete szerint (2017) „Pető András egyedisége, jelentősége abban állt, hogy rendszerében, módszerében orvosi, filozófiai, pszichológiai, pedagógiai eredmények korszerű elméleti ötvözetét hozta létre és annak működőképességét a gyakorlatban igazolta.”

Ezen elméleti tényezők hozzájárulnak a hallgatók gyakorlati felkészültségéhez és sokrétű hozzáértéséhez, hiszen számos kötelező- és szabadon választható tantárgy segíti őket a hivatás gyakorlására való felkészülésükben.

A hallgatók a négyéves képzést elvégezve felkészülten, gyakorlati tapasztalattal rendelkezve léphetnek be a munka világába. Jelenlegi lehetőségeik leginkább a nevelés, köznevelés, valamint a szociális szféra és az egészségügy, fejlesztő központok és rehabilitációs intézmények körében jelennek meg. Tudásuk további elmélyítéséért különböző mesterképzéseket, pár napos továbbképzéseket is elvégezhetnek elhelyezkedésüket és céljaikat figyelembe véve.

I. 2. PEDAGÓGIAI ÉNKÉP, PEDAGÓGUSPÁLYA

I. 2. a. Pedagógiai-szakmai énkép, a konduktori hivatás

Az önmagunkról, énről való tudásunk, képünk meghatározza viselkedésünket, érzelmeinket és motivációnkat. A pozitív énképpel rendelkezők sikeresebb élet elé néznek, mint azok, akik negatív szemlélettel gondolnak önmagukra a mindennapok során. Önmagunk megfelelő ismerete létfontosságú a helyzetek megfelelő felméréséhez és megoldásához, bizonyos döntések meghozatalához.

Az éntudat megléte után következő feladatunk az énkép kialakítása, mely az önmagunkról kialakított mentális képet jelenti. Személyiségünk, énképünk alakulása nagymértékben függ a belső énérzékelésünktől, valamint a környezetünktől és a minket körülvevő világ jelzéseitől egyaránt.

Akik a konduktori hivatásra jelentkeznek és vállalják annak feladatait, határozott elképzelésekkel lépnek be a konduktorképzésbe. Ez lehet egy elhivatottság a segítő szakmák egyikének elvégzése iránt, de akár egy családi közegből való érintettség is jó motiváló tényező lehet. Sokan egy jó tanári vagy egy hozzátartozó, szülői mintát követnek. (Túri, 2020) Ezek mind a minket körülvevő környezetben jelen lévő befolyásoló tényezők, melyek meghatározzák pályaaorientációinkat, leendő pályaválasztásunkat is. A konduktorképzés számos előadása, tantárgya, pályaaorientációs kurzusa azt a cél szolgálja, hogy az ide jelentkező hallgatók *konduktori énképét* alakítsa, pályaszocializációját, leendő pályaszerepére való felkészülését támogassa és mélyítse.

A képzés egyik fő célja a nyolc szemeszter alatt olyan konduktorok képzése, akik a központi idegrendszeri sérülés eredményes befolyásolására képesek.

I. 2. b. Pályaorientáció és pályaszocializáció

A *pályaorientáció* esetében szerepet játszik érdeklődésünk, előzetes személyes és iskolai tapasztalataink, élményeink, valamint elképzelt karrierképünk. Ezen folyamat során igazodnunk kell a személyes és szakmai céljainkhoz, valamint az érdeklődési területeinkhez. E téren kiemelt jelentőségű az önismeret is, ugyanis tisztában kell lennünk saját képességeinkkel, készségeinkkel és kompetenciáinkkal. A pálya- és az önismeret mind hatással vannak a pályaválasztásra. Minél nagyobb ismeretekkel rendelkezünk e téren, annál nagyobb valószínűséggel felelünk meg a pálya kívánalmainak és alakul fokozatosan a pályaképpel való azonosulás. (Dombi Alice, 1999) A pályaorientáció kialakulása ugyanis egy folyamat eredménye, mely során megtudunk, megtapasztalunk önmagunkról olyan jellemzőket, tulajdonságokat, amelyek a későbbi továbbtanulást és munkát érintő kérdésekben segítségünkre lesznek. Ezek beazonosítása, tudatosítása és megfelelő ismerete által egyszerűbben behatárolható, pontosan mivel szeretnénk foglalkozni, miféle kívánunk orientálódni és mi az, ami kiesik hatáskörünkéből. Ezek alapján tehát a pályaorientációnk pontos megtervezésével, illetve alakulásának támogatásával segítjük saját jövőképünk meghatározását is.

Környezetünk, életkori sajátosságaink és minden egyéb, minket körülvevő tényező változása befolyásolja döntéseinket, jövőképünkről alkotott szemléletünket. A pályaorientáció fókuszában az egyén belső világa áll, mely segítségünkre lesz jövőnk meghatározásban.

A *pályaszocializáció* fogalma pedig egy személy szakmai környezethez vagy munkahelyi kultúrához történő alkalmazkodását és beilleszkedését jelenti. Ez a folyamat magába foglalja a szokások és normák elsajátítását egy adott tanulási szinten vagy szakmában. Mivel a konduktorok teammunka formájában tevékenykednek, elengedhetetlen a kollégákkal és más szakemberekkel történő minőségi együttműködés mind homogén, mind heterogén csapatok tagjaként. Természetesen ezen szerepkör esetén a sikeres kooperáció kialakítása utáni vágy és egyfajta kritérium érvényes a szülőkkel és a gyermekekkel kialakított viszonyra is. A sikeres együttműködéshez, az eredményes inklúzió megvalósulásához elengedhetetlen az óvodai-iskolai közösséghez való hatékony és gyors

adaptálódás, valamint a fennálló értékrend megértése és átlátása. A pedagógusok pályakezdésük során elsajátítják az adott intézményben alkalmazott kommunikációs eszközök és módszerek sajátosságát, az íratlan szabályokat és egyéb, az együttműködést szolgáló tényezőket. Ezek mind kulcsfontosságú szerepet töltenek be a konduktorok elhelyezkedésének megkönnyítésében, komfortérzetének növelésében és a számukra szimpatikus team formálásában, ahhoz való alkalmazkodásában.

A konduktorok az első helyek egyikén említik a hivatás pozitívumaként a teammunka lehetőségét, amely rendkívül módon elősegíti a sikeres pályaszocializációt. Az idősebb, tapasztaltabb konduktorok tanácsai, valamint példamutatásuk és támogatásuk meghatározó hatással lehetnek a fiatalabb szakemberek munkavégzésére, motivációjára és a szakma átlátására, mélyebb szintű megértésére. A négy tanévet felölelő képzés során számos alkalommal van lehetősége a hallgatóknak a gyermekekkel és végzett szakemberekkel együtt dolgozni, amely a sikeres teammunka megvalósulásának egyik alappillére.

A pályaszocializáció szintén egy hosszabb folyamat, mely segít az egyén szakmai fejlődésében, leendő pályára állásában, szakmai nézeteinek formálásában, kompetenciáinak, képességeinek és készségeinek alakításában.

Akkor nyilvánítunk egy pályaszocializációt sikeresnek, ha segítségünkre van olyan pályaelemek megtalálásában vagy kialakításában, amelyek összhangban vannak érdeklődésünkkel és kitűzött szakmai céljainkkal, tehát jövőbeli pályaképünkkel. Amennyiben ez egy eltérő módon valósul meg, úgy érezhetjük, nem a megfelelő úton járunk, mely nehezebb időszakokat idézhet elő.

A konduktorképzés egyik elsődleges célja és feladata olyan gyakorlóterületi és munkaköri légkör kialakítása, melyben a hallgatók és konduktorok úgy érzik, a támogatás lehető legtöbb formáját megkapják pozitív pályakilátásaik formálása és pályán maradásuk végett.

I. 2. c. A pályán maradásra és a pályaelhagyásra ható tényezők

Életminőségünkre hatással van lelki egészségünk állapota, amelyért napi szinten tudatosan kell tennünk. Sokan azt gondolják, az egészség azon múlik, mennyi időt szánunk testmozgásra vagy milyen típusú ételeket eszünk. Ez természetesen részben igaz, viszont csak abban az esetben mondható valaki egészséges személynek, ha mentális és lelki világának ápolására is legalább ugyanakkora mennyiségű és ugyanolyan minőségű energiát

fektet, mint a fizikai egészségére. A WHO 2023-mas megfogalmazása szerint „Mentális egészség alatt egy olyan jólléti állapotról van szó, amelyben az egyén megvalósíthatja saját képességeit, képes megbirkózni az élet okozta stresszel, tud produktívan dolgozni és képes bekapcsolódni egy közösségbe.”

Amennyiben mentális egészségünk stabil és támogatott, az étellel, a minket körülvevő világgal elégedettebbek és vidámabbak leszünk. Ez érzelmi stabilitás érzéséhez és az étellel való elégedettséghez vezet, melyek mind hozzátesznek a jó munkahelyi közérzetünkhöz és teljesítményünkhöz. Abban az esetben, ha az egyén jó közérzettel eredményesnek érzi magát munkahelyén, nagyobb eséllyel sikerül alkalmazkodnia az őt körülvevő emberekhez és tud támogató emberi kapcsolatokat kialakítani.

A pedagóguspálya során kapott pozitív visszajelzések, sikerélmények, motiváló hatású tényezők mind azt a célt szolgálják, hogy önismeretünket fejlesszék és elégedettségünket növeljék. Ezen elemek segítik a stressz bizonyos fokú megelőzését, minőségi alvás kivitelezését és a konfliktushelyzetek elkerülését, melyek szintén a mentális egészség alapvető feltételeit képezik.

Ezzel ellentétben, ha azonban egy szakember bármilyen stressz, negatív visszajelzés, vagy negatív önismeret hatására rosszabbul teljesít, az szintén legalább ekkora hatást gyakorol mentális egészségére. Ebben az esetben léphet fel a pedagóguspálya legnegatívabbnak mondható fázisa; a *kiégés*.

Leginkább Freudemberger megfogalmazásával sikerült azonosulnom a kiégés definiálása kapcsán (1974) „A szindróma krónikus, emocionális megterhelések, stresszek folyamán fellépő fizikai, emocionális, mentális kimerülés állapota, mely a reménytelenség és inkompetencia érzésével, célok és ideálok elvesztésével jár, s melyet a saját személyre, munkára, illetve másokra vonatkozó negatív attitűdük jellemeznek.” Freudemberger meghatározásában leginkább a látható és érzékelhető tünetekre helyezi a hangsúlyt, míg további fogalom meghatározók körében találkozhatunk a kiégés akár többdimenziós vázolásaként (Maslach és Jackson, 1982, 1986, 1996) vagy annak folyamatszerű megközelítésével (Cherniss, 1980).

A kiégésre akár állapotként vagy folyamatként tekintünk, minden esetben számos tényező együttes hatása alakítja. Amennyiben nem foglalkozunk napi szinten a felénk érkező ingerekkel és nem hagyunk időt magunknak azok feldolgozására, a minket érő stressz

menyiségének növekedését és felhalmozódását érzük el. Ez végül láncreakciót indít, melybe bekerülve egyre nehezebben jutunk ki ezen folyamatból.

Fontos azonban különbséget tennünk a distressz és az eustressz között, melyről Selye János tanulmányában olvashatunk. Distressznek olyan stresszélményeket nevezünk, amelyek negatív élménnyel, kényelmetlenséggel és nyomasztó érzéssel járnak. Eustressznek mondható azonban minden olyan stresszel járó helyzet, ahol pozitív élményre is szert teszünk és a feszültséget kiváltó helyzetet megoldhatónak érezzük. Ebben a két esetben szintén óriási segítséget nyújt a megfelelő önismerettel való rendelkezés, ami segít nekünk ezek elkülönítésében, valamint az élmény megfelelő megélésében és feldolgozásában.

A pedagóguspályát választók mindennapos kihívásai között szerepelnek a magas elvárások, az egyre inkább megnövekedett létszám sajátos nevelési igényű vagy halmozottan sérült gyermekek körében, a szülőkkel való közvetlen kapcsolatteremtés és együttműködés elvárása, a sokoldalú megértés, folyamatos empátia gyakorlása, az oktatási reformok, időmenedzsment és bármely egyéb, ehhez fűződő nehézség.

A tanári hivatást gyakorló személyek célcsoportjában kiemelkedően magas a kiégés gyakorisága. Az imént felsorolt -kiégést elősegítő- összetevőkből és azokat kiegészítve Maslach és Jackson elmélete szerint a kiégés tünetegyüttese három fő összetevőből áll; emocionális, azaz érzelmi kimerülésből, deperszonalizációból és teljesítménycsökkenésből. (Maslach és Jackson, 1981) Fokozott stresszhatást idéz elő az a tény is, miszerint egyre több *pályaelhagyó* pedagógusról hallunk, azonban egyre kevesebben jelentkeznek ezen pályára, így ez az ellentét fokozott nyomást gyakorol a jelenleg is tanárként dolgozó személyek mindennapjaira, hiszen a munkamegosztás tanár-tanár között csökken. (Podolsky és munkatársai, 2016) Természetesen minden pályának megvannak a maga nehézségei, azonban a pedagógusok körében nagyobb fokú kiégés figyelhető meg az elmúlt évtizedek alatt elsősorban ezen együttthatók miatt.

Annak érdekében, hogy ez minél később vagy egyáltalán ne következzen be, számos dolgot tehetünk. Az első és legfontosabb olyan munkahely választása, ahová jó érzéssel megyünk a mindennapok során és ahol támogatva, segítve érezzük magunkat, valamint, ahol a munkahely vagy munkakör nem helyez ránk nagyobb mennyiségű stresszt, mint amennyivel képesek vagyunk megküzdeni. Fontosnak tartom olyan kutatások szervezését, ahol a pályakezdő pedagógusok nézeteit mérjük fel és elemezzük a pálya és jövőképük kapcsán, ugyanis elengedhetetlenül fontos a korai felismerés a kiégés terén is. Minél

hamarabb eszmélünk rá ezen állapot vagy folyamat intő jeleire, annál nagyobb az esélye a megelőzésnek vagy a stresszel való megküzdés lehetőségének.

I. 3. PEDAGÓGIAI NÉZETKUTATÁSOK

I. 3. a. Pedagógiai nézetek, értékelő rendszerek

A pedagógiai nézetek fogalmának meghatározása nem egyszerű, azonban értelmezésének közös pontja az, hogy a szakértők a tapasztalatokból származó pszichikus konstrukcióknak gondolják azokat.

A *nézetek* személyes tapasztalatokon alapulnak, mely lehet egy szülői vagy akár tanári minta is, melyek befolyásoló hatással lesznek mindennapjainkra. (Pajares, 1992) Ezen nézetek tapasztalatokkal, tudással, értékekkel, ítéletekkel, véleményekkel, ideológiákkal kiegészítve rendszert alkotnak, melyeket *nézetrendszernek* vagy *értékelőrendszernek* nevezünk. (Zeichner és Liston, 1996, idézi Falus, 2001) Falus Iván *A pedagógussá válás folyamata* című írása segített számomra leginkább megérteni a hallgatói-pedagógusi nézetrendszerek fogalmát és azok lényegét. Kiemelte a gyakorlati tudás fontosságát is, mely szintén egy elengedhetetlen összetevője az említett értékelőrendszereknek, amelyek egyfajta *szűrőként* is szolgálnak. Befolyással van a felénk érkező külső ingerek besorolásában, abban, ahogyan reagálunk az adott tényezőre, beépítjük vagy sem döntéseinkbe tudásunk alapjaként. A szűrő meghatározza, mit engedünk be és mit nem veszünk fel a külvilágból.

A pedagóguspálya valóban egy speciális hivatás, hiszen az erre vonatkozó tanulói vagy szakmabeli nézetek már a középiskolai tapasztalatainkkal megalapozottá válnak legtöbbször implicit módon, a tudatunkon kívül. Ennek köszönhetően már egy korai fázisban kialakul egy átfogó képünk a pedagóguspályáról, mely segíthet pályaválasztásunkat érintő döntéseinkben; legyen az egy egyértelmű választás és elhivatottság a tanárrá válás folyamata mellett vagy egyéb karrierutak felé történő orientálódás.

A pedagógusképzésbe jelentkező hallgatók egy már megalapozott értékelő rendszerrel lépnek be a felsőoktatás rendszerébe, ahol annak formálását, elmélyítését, tanulmányozását segíthetik az egyetem szakemberei. Ezt az értékelő rendszert nevezhetjük nézetrendszernek

is, melyet meghatároznak az egyént fiatalabb kora óta körülvevő oktatási hatások és személyes tapasztalataik. Természetesen az egyetem és a hallgatók számára is egyaránt fontos, hogy egyazon véleményen legyenek a képzés célját, minőségét, hatékonyságát, motiváló hatását és egyéb pozitív jellemzőit illetően, hogy a felsőoktatásban szerzett élményekkel is elősegíthessék a jövő szakembereinek pályán maradását és továbbtanulását. Amennyiben értékelő rendszerünk nem egyezik meg a képzésünkével, nehezített lesz, hogy mit fogadunk el a képzésből, hasonlóan a tudásanyag beépítésének folyamatát illetően, ugyanis implicit véleményeink és nézeteink eltérése megnehezíti a „jó konduktorra válás” folyamatát. Emiatt is érdeke a képzésnek felmérni és alakítani a hallgatói nézetrendszereket, hogy beazonosítsa mindazon nézeteket, amelyek a képzés koncepciójával, céljával ellentétesek.

Értékelőrendszerünk alakulása függ még személyiségünk formálódásától, a minket ért hatásoktól, korábbi tapasztalatainktól s mindez hatást gyakorol a későbbiekben arra, képzésünk során mely tényezőket (legyen az elméleti vagy gyakorlati) tudjuk személyiségünkbe tudásunk részeként beépíteni.

Richardsont gondolatait idézve (1996), „A kutatási eredmények szerint a gyakorló pedagógusok nézeteinek alakítása a pedagógus-továbbképzés keretei között sokkal eredményesebbnek bizonyul, mint az alapképzés során.” Ezt természetesen számos tényező befolyásolhatja, azonban vélhetően az az oka, hogy a továbbképzések során több lehetőség áll a pályakezdő pedagógusok számára tapasztalati tanulásra s ezzel párhuzamosan önismeretre is szert tenni, mivel számos kompetenciájuk ezen az úton válik számukra ismertté.

I. 3. b. Pedagóguskutatások és a pedagógiai nézetek feltárásának lehetőségei

A neveléstudomány különböző területein végzett kutatások célja, hogy megértse és feltárja az egyes pedagógiai jelenségeket, megfigyelje azok sajátosságait, jellemzőit. (Túri, 2018) A pedagóguskutatások hatékonysága és szükségessége már a huszadik századtól kezdődően foglalkoztatta az embereket. Ezen kutatások célja elsősorban a szakemberek munkájának, kompetenciáinak, személyiségének, tevékenységének és tulajdonságainak vizsgálata. Az idő előrehaladtával a hetvenes évektől központi szerepbe került a pedagógusok gondolkodásának, döntéseinek elemzése. (Túri, 2020) Innen eredt a már említett nézetrendszerek és értékelőrendszerek vizsgálatának fontossága, melyek hatással vannak mindennapjainkra és

jövőképünket is nagymértékben befolyásolják. Emiatt elengedhetetlen, hogy pedagóguskutatások folytatása során ne csak a nézeteket vizsgáljuk, hanem összetett eszközöket alkalmazva a reflektív gondolkodás feltérképezésére is szert tegyünk. Ezen folyamat során egy tudatos reflexió megfogalmazására kerül sor, mely alapja az eredményes pedagógiai tevékenységnek és a megfelelő énkép kialakulásának. (Kron, 1997)

A pedagógusjelöltek- és pedagógusok nézeteinek, véleményének és gondolatainak feltárására számos módszer és eszköz áll rendelkezésünkre. A számunkra legmegfelelőbb és leghatékonyabb módszereket és eszközöket kutatásunk típusától függően tudjuk kiválasztani, illetve figyelembe kell vennünk, mi az, ami a feldolgozandó témánk kérdéseit leginkább segíti megválaszolni. Kutatásunk problémájától függően választhatunk *induktív* és *deduktív* kutatási stratégiák közül. Ezen belül kutatásunk épülhet számos adatfelvételi módszer köré.

A kutatási megközelítéshez használhatunk *kvalitatív* vagy *kvantitatív* szemléletmódot. Kvalitatív megközelítés során szöveges elemzést alkalmazunk, mely során a minőségi kérdésekre keressük a választ, miközben mélyebb megértésre és interpretációra összpontosítunk. (Falus, 2011) Kvantitatív esetén számszerűsített elemzéssel dolgozunk, ahol a mennyiségi kérdésekre keressük a választ, miközben általánosítható eredmények megfogalmazására törekszünk. Természetesen a kettő szemléletmód együttes alkalmazására is van lehetőség, melyet '*mixed methods*', vagy vegyes kutatási megközelítés néven említünk.

Különböző kutatási módszereket és eszközöket ismerünk, melyek mind lehetővé teszik a számunkra szükséges adatok gyűjtését és rendszerezését. Falus *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe* (2000) című műve segített álláspontot foglalni abban, hogy a későbbiekben mely módszerek és eszközök alkalmazását válasszam kutatásom során. Amennyiben kvalitatív kutatást részesítenénk előnyben, úgy az adatszerzéshez legcélszerűbb, ha az alábbi eszközök valamelyikét alkalmazzuk: *megfigyelés*, *interjú*. (Falus, 2000) Továbbá, szintén adatgyűjtési- és elemzési folyamatot segít a *dokumentumok* és más *kulturális termékek elemzése*, *film-fotó elemzése*, *saját vélemény* feldolgozása, *adatmenedzsment*- és elemzés, valamint a *számítógépes elemzés* és tartalomkészítés. (Denzin – Lincoln (1994, idézi Bortz – Döring, 2003) A nézeteket feltáró leggyakrabban alkalmazott módszerek Szivák Judit (2002) véleménye szerint a kérdőív, a szereprepertoár-rács, az interjúk, a hangosan gondolkodás, valamint a támogatott felidézést segítő naplóírás. Amennyiben ezen eszközök valamelyikét kívánjuk nézetkutatásunkban alkalmazni, úgy nem csak adatgyűjtést, hanem a résztvevő személyes önismeretének fejlesztését és nézeteik, gondolkodásuk mélyítését is elősegítjük. Kvantitatív szemléletmód

esetén célszerűbb olyan adatgyűjtésre szolgáló módszerek és eszközök választása, amelyek egyszerre több vélemény feldolgozását és befogadását teszik lehetővé. Ide tartozik például kikérdezés módszerén belül a *kérdőív* eszköze, különböző teszteken-kísérleteken alapuló felmérés és egyéb elemzések. Szintén hasznos módszerként tekinthetünk például egy *metaforaelemzésre* vagy *fogalomtérkép* készítésére is, amelyek a felmerülő kérdéseinkre adott válaszok lényegét kiemelve összegző képet alkotnak azokról. Ugyanilyen célból segítségül hívhatjuk a *szófelhő* módszerét is.

Amennyiben kutatási terveink között szerepel egyes kérdések minél mélyebb és pontosabb vizsgálata, úgy a *trianguláció* elvének alkalmazása hatalmas segítség lehet számunkra. Napjaink elfogadott álláspontja szerint alkalmazhatunk többféle módszert és eszközt kutatásaink során, hiszen a kvalitatív és kvantitatív szemléletmódok nem zárják ki egymást. Két módszer együttes alkalmazását *módszerek közötti triangulációnak*, egy módszeren belüli különböző technikák alkalmazását pedig *módszeren belüli triangulációnak* nevezzük. Ez a már említett *mixed-methods*. (Creswell, 2012) A trianguláció elvét akkor nyilváníthatjuk biztosítottnak egy kutatási területen, ha ugyanazon kérdést legalább három módszer szerint vizsgáljuk, vagy például a résztvevői kör esetében biztosított a hármasság elve.

Kutatásom során igyekeztem témám és preferenciáim figyelembevételével a számomra legmegfelelőbb módszerek és eszközök kiválasztását és alkalmazását.

I. 4. A KUTATÁS MÓDSZERTANÁNAK KIALAKÍTÁSA

I. 4. a. A vizsgálat számára releváns módszerek

Vizsgálatom megtervezésekor a legmegfelelőbb kutatási megközelítésnek a *mixed methods*, azaz vegyes kutatási megközelítést találtam, mely tartalmazza mind a kvalitatív, mind a kvantitatív szemléletek alkalmazását egyaránt. Ez lehetővé teszi számomra azt, hogy szöveges, illetve számszerűsített válaszokat is megfogalmazhassak. Az első szemlélet esetében (kvalitatív kutatási megközelítés) a *kikérdezés módszerét interjú eszközének* alkalmazásával valósítottam meg, míg az utóbbi esetben (kvantitatív kutatási megközelítés) szintén *kikérdezés módszere* gyanánt *kérdőív eszközt* választottam. Ezen vegyes kutatási megközelítést (*mixed methods*) *fogalomtérkép és mondatbefejezés* módszereinek alkalmazásával egészítettem ki, melyek szintén segítségemre lesznek mélyebb és részletesebb részeredmények feltárásában.

II. A KUTATÁS BEMUTATÁSA

II. 1. A kutatás célja, kérdései

Kutatásom célja felmérni, hogy miként vélekednek a jelenleg képzésben levő (1-4. évfolyamos) hallgatók és a legfeljebb 10 éve végzett konduktorok egy része a konduktori pályáról, jövőképükről és a továbbtanulásról. Fontosnak tartottam a képzéstartalmakra vonatkozó nézeteket feltárni, hogy tudjam, elégedettek-e a konduktor jelöltek a képzéssel, annak sajátosságaival és hogy mely részeit egészítenék ki vagy ítélik meg kevésbé szükségesnek képzésük kapcsán. Vizsgálatomban szerettem volna kutatni, hogy a képzésben eltöltött idő során milyen mértékben és miként változik a leendő konduktorok jövőképe karrierképük és a továbbtanulás terén, illetve, hogy ezzel kapcsolatos nézeteik változását mi határozta meg. Mindemellett szükségesnek ítéltam meg a jelenleg is képzésben levő hallgatók képzéssel kapcsolatos nézetrendszerének felmérését, hogy azokat a későbbiekben -a képzést nagy mértékben befolyásoló- oktatók értékelőrendszerével összehasonlíthassuk, hogy a konduktorképzésbe jelentkező diákok a számukra legmegfelelőbb és legmotiválóbbs egyetemi közegbe kezdhessek meg felsőoktatási tanulmányaikat. Ezen kérdésem későbbi megválaszolásával szert tehetünk jó szakemberek képzésére és egy hatékony képzés fenntartására, valamint nagyfokú elégedettség és motiváció elérésére a hallgatók körében.

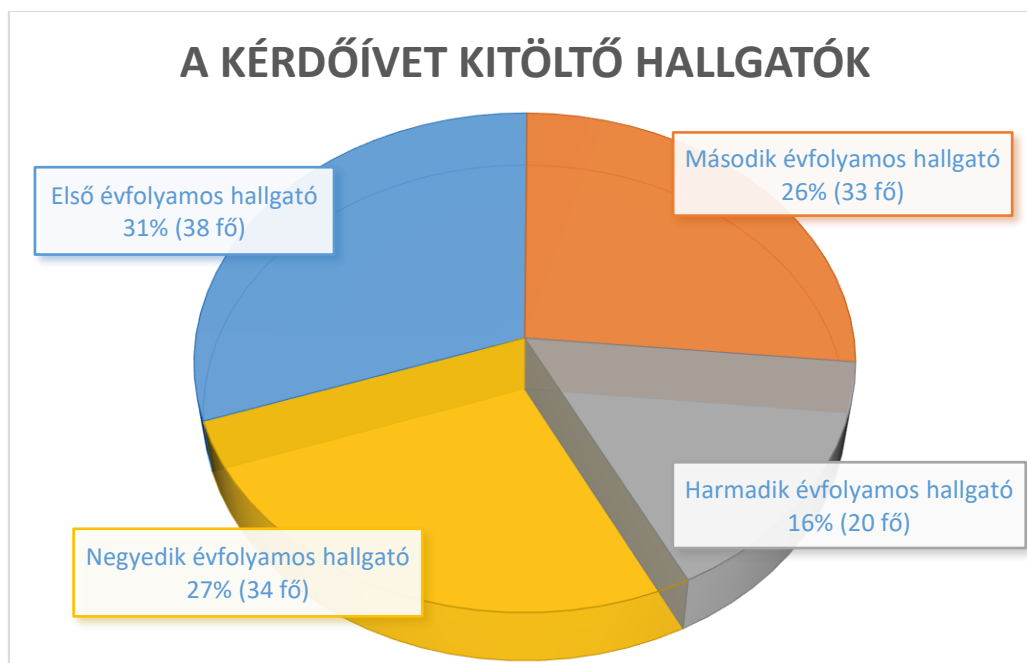
II. 2. A vizsgálat körülményei

A kutatásomhoz szükséges adatokat online keretek között, valamint a Semmelweis Egyetem Pető András Karán (Budapest, 1125. Kútvölgyi út 6.) vettem fel 2023. decemberétől 2024. áprilisáig. A kérdőív kitöltetésére személyes jelenléttel is sor került évfolyamszintű előadások keretein belül az önkéntes online válaszadás mellett. Az interjúk felvétele megvalósult online és személyes jelenlét mellett egyaránt. A mondatbefejezés és fogalomtérkép adatainak felmérése és összegzése szintén online keretek között zajlott.

II. 3. Kutatási mintavétel

Szakdolgozati kutatásom eredményességének érdekében igyekeztem a jelenleg képzésben levő hallgatók közül minél több konduktorjelöltet elérni kérdőívem kitöltésére, hogy később releváns, évfolyamszintű eredményeket fogalmazhassak meg kérdéseimre. A *kérdőív* kitöltése

önkéntes jelleggel történt, többszöri kiküldéssel és személyes jelenléttel való kitöltéssel együttvéve a négy évfolyam hallgatói közül összesen 125 kitöltő nyilatkozott nézeteiről és fogalmazta meg véleményét, amely az alábbiak szerint oszlik meg az évfolyamok között:

II. 3. a. A kérdőívet kitöltő hallgatók évfolyamszintű megoszlása

A hallgatók az alábbi módon oszlottak meg specializációk tekintetében, mely releváns lehet egyes kérdések megválaszolásában:

	I. évfolyam*	II. évfolyam	III. évfolyam	IV. Évfolyam
Óvodai specializáció	-	10 fő	6 fő	8 fő
Iskola specializáció	-	15 fő	6 fő	21 fő
Pedagógiai rehabilitáció specializáció	-	8 fő	8 fő	5 fő

II. 3. b. A hallgatók specializációk szerinti megoszlása

*Az elsőéves hallgatók (38 fő) még nem választottak specializációt a kérdőív megválaszolásakor.

Az *interjú* felvétele kényelmi mintavétel alapján történt, amelyben 10 konduktor vett részt, akik legfeljebb 10 éve szereztek meg konduktori diplomájukat az alapképzés elvégzésével.

II. 4. A kutatás módszertana

Kutatásom során kombinált kutatási megközelítés, más néven mixed methods módszer alkalmazásával számszerűsített és szöveges válaszok gyűjtésére és elemzésére is sort keríthettem. Számos előnyét kihasználva a kvalitatív és kvantitatív megközelítések együttes használatának, igyekeztem a rendelkezésemre álló adatok legátfogóbb és mélyebb megértésű értékelésének lehetővé tételére.

II. 4. a. Kérdőív

Kikérdezés módszerén belül elsősorban kérdőív eszközt választottam, amely segítette többnyire kvantitatív, azaz számszerűsített adatok felvételét. Saját készítésű online kérdőívem anonim és önkéntes jelleggel volt kitölthető, amelyet a jelenleg képzésben tanuló 1-4. évfolyamos konduktor hallgatóknak küldtem ki. Eszközöm *13 nyílt- és 12 zárt kérdést* tartalmazott, amik mellett *5 fokozatú Likert-skála* használatát is vettem. A kikérdezésben megjelent feleletválasztós, rövid- és hosszú szöveges választ igénylő kérdés egyaránt. A kérdőív során lehetőségem volt a hallgatók alapvető adatain kívül (jelenlegi évfolyam és választott specializáció) felmérnem egyéb nézeteiket, mint például, hogy miért választották a képzést, most miért választanak, illetve, hogy mennyire elégedettek a képzés adta lehetőségekkel, a képzéstartalmakkal, az oktatási légkörrel, tantárgyakkal és a képzés szervezésével. Mindemellett fontosnak tartottam már az első évfolyamos konduktorjelöltek esetében felmérni, miként vélekednek jövőképükről, elhelyezkedésükről és a továbbtanulásról, illetve, hogy a felsőbb évfolyamos hallgatók esetében ezen két tényező változott-e a képzésben eltöltött idejük során.

II. 4. b. Interjú

Interjú eszközével folytattam a kikérdezés módszerének alkalmazását, amely segítette a kvalitatív, azaz minőségi szöveges eredmények megfogalmazását. Ezen eszközzel kényelmi mintavételi eljárással 10, legfeljebb 10 éve végzett konduktor nézeteit tártam fel, amely folyamatok online keretek között és személyes jelenlét mellett egyaránt megvalósult. Az interjúk folyamán minden esetben hangfelvételt rögzítettem, amelyet előzetes beleegyezést és megfelelő tájékoztatást követően indítottam el. A továbbiakban az adatok elemzését, gondolatmentek idézését anonim jelleggel folytatom.

Eszközöm típusát illetően *félíg strukturált interjú* alkalmazása mellett döntöttem, ugyanis ez lehetővé tette számomra és az aktuális alany számára azt, hogy megadott, strukturált kérdések mellett a résztvevő válaszai alapján rugalmasságot engedhessünk meg a beszélgetés során. Ennek tekintetében, amennyiben egy adott gondolatmenet vagy válasz alapján újabb kérdések merültek fel bennem, kis mértékben eltérhettünk az eredeti kérdéssortól kiegészítés és a mélyebb megértés érdekében. Saját készítésű interjúm három fő részre osztható a kérdések alapján. A kérdéscsoportok az alábbi területekre térnek ki:

Kérdéscsoport témája	Kérdések száma (Összesen 24 db)
Konduktori szakma, konduktorképzés	9 db
Továbbtanulás	7 db
Képzéstartalmak	8 db

II. 4. b.1. A félíg strukturált interjú megadott kérdéseinek száma kérdéscsoportok szerint

Az interjú során lehetőségem volt alapvető adatok felmérésén (melyik évben végezte el az alapképzést az illető, milyen specializációt választott) kívül ezen három fő témakörön belül a választott konduktorok nézeteit feltárni. A beszélgetés során igyekeztem felmérni, miként vélekednek a konduktorok a továbbtanulásról, van-e elképzelésük vagy elkezdtek-e már bármilyen egyéb képzést a diploma megszerzését követően. Érdekelt, mit vélnek a képzés pozitív, esetleg hiányzó képzéstartalmainak, illetve, hogy szerintük lehetne-e bármilyen változtatást tenni annak érdekében, hogy a jövő konduktoraik minél felkészültebbnek érezhessék magukat a munka területén a képzés elvégzése után. Minden beszélgetésnél sor került a képzésbe kerülő és frissen végzett konduktoroknak szánt jó tanácsokra, illetve kitértünk a motivációra, elhivatottságra és a pályán maradásra is.

II. 4. c. Mondatbefejezés és fogalomtérkép

Fontosnak ítélt meg a továbbtanuláshoz legközelebb álló, negyedik évfolyamos hallgatók nézetének további felmérését a továbbképzésekkel, jövőképpel, képzéssel és a konduktori hivatással kapcsolatban. Ezen nézeteik beazonosítására mondatbefejezést és fogalomtérkép készítésének módszerét választottam, amely segítségemre volt mély ismeretek feltárására.

A negyedéves hallgatók körében igyekeztem minden specializációról kényelmi mintavétel alapján hallgatók választására, hogy minden területről (óvoda, iskola, pedagógiai rehabilitáció) elemezhesek ezen formában is visszajelzéseket.

A hallgatóknak az alábbi mondatokat kellett saját szavaikkal, önálló gondolataik alapján befejezniük:

a) Azért tartom fontosnak további képzések elvégzését, mert...

vagy

Azért nem tartom fontosnak további képzések elvégzését, mert...

b) A jövőben feltétlenül célom...

c) A képzéssel kapcsolatban javasolnám...

A fogalomtérkép kapcsán pedig lehetőségük nyílt a *konduktori hivatással* kapcsolatos gondolataikat egy összefüggő ábraként szemléltetni.

III. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

III. 1. Az első kutatási kérdés megválaszolása

Igyekeztem számos eszköz kiválasztására és alkalmazására azon kérdés megválaszolásának érdekében, hogy *a hallgatók hogyan tekintenek a konduktorképzésre, illetve, hogy van-e számukra hiányzó vagy esetleg kevésbé szükségesnek ítélt képzéstartalom.*

A válaszok megfogalmazásában segítségemre voltak a kérdőív 3., 4., 5., 6., 7., valamint az interjú 2., 3., 17., 18., 20., 21. kérdései.

Fontosnak tartottam a hallgatók és konduktorok körében egyaránt felmérni, miért választották a konduktorképzést, hiszen előzetes elképzeléseink, képzésről alkotott képünk rendkívül meghatározza ahhoz fűzött hozzáállásunkat és elvárásainkat. Az alábbiakban bemutatom azon tényezőket, amelyeket leggyakrabban említettek a képzés választásának indoklásaként, valamint azt, hogy jelenleg miért választanák a képzést a hallgatók és a végzett konduktorok.

	Indoklás	x fő választotta emiatt a képzést
1.	Gyermekekkel való foglalkozás	56 fő
2.	Emberekkel segítő szakma	54 fő
3.	Pető módszer, konduktív pedagógia	9 fő
4.	Tanítás, pedagógiai vonal Mozgásfejlesztés lehetősége Sérültek világa	8-8-8 fő
5.	Személyes kötődés, érintettség	7 fő

III. 1. a. A képzés választásának legfőbb indoklásai a képzésbe való belépést megelőzően

	Indoklás	x fő választaná ma emiatt a képzést
1.	Gyermekekkel való foglalkozás	33 fő
2.	A kar gyakorlatorientáltsága	32 fő
3.	Segítés lehetősége	25 fő
4.	Pozitív oktatási környezet	13 fő
5.	Nem választaná	9 fő

III. 1. b. A hallgatók és konduktorok indoklása mellett, hogy jelenleg miért választanák a képzést

A táblázatok áttekintését követően láthatjuk, hogy a képzés számos pozitívuma kiemelésre került, illetve, hogy rendkívül sokszínűnek mondható a pályaválasztás indoklása konduktor hallgatók és végzett szakemberek körében, azonban előfordult több olyan válaszadó is, aki jelenleg ezek ellenére sem választaná ma a képzést. Legtöbb esetben ezen vélemény a képzés számottevő pedagógiai vonása miatt alakult át. Többszöri kiemelésre került továbbá a pályaválasztás indoklásaként a nyílt napok, Educatio és az internetes források által nyert szimpátia, valamint a folyamatos szakmai gyakorlat első félévtől való megkezdése.

Az alábbi sorrend bemutatja, hogy a jelenleg képzésben levő 1-4. évfolyamos hallgatók mely öt egyetemi sajátosságot emelték ki a képzés fő pozitívumaiként:

	A képzés legkiemelkedőbb sajátosságai	x fő véleménye alapján
1.	Gyakorlatorientáltság	107 fő
2.	Hallgatóbarát, családi hangulat	43 fő
3.	Órák minősége, megfelelő alaptudás biztosítása	39 fő
4.	Kiemelkedő oktatók	30 fő
5.	Komplex, holisztikus szemlélet	21 fő

III. 1. c. A képzés öt fő kiemelkedő sajátossága a hallgatók véleményei szerint

Ugyan a hallgatók nagy része elégedett volt a képzés elméleti oktatásával és hangulatával, gyakran merült fel javaslat az anatómiai tudás, valamint a társtüneteket ismertető előadások és azok gyakorlati példáinak bemutatásának mélyebb szintű tanítására, illetve az elméleti hetek megszervezésének átgondolására. A kérdőív alapján a képzésbe frissen belépő konduktorjelöltek elégedettebbek az anatómiai, egészségügyi ismeretek tanításával, mint a képzést lassan elvégzett hallgatók. Ezen eredmény kimutatja, hogy az elmúlt pár év során az ezzel kapcsolatos visszajelzések figyelembevételére igyekeztek, amely ezzel megoldódó, jó irányba haladó folyamatnak bizonyul. A hallgatók több, mint negyede azt nyilatkozta, az elméleti hetek során leterheltnek érzik magukat, amelyen egyértelműen segítene a tanórák közti hosszabb szünetek kitöltése vagy a késő délutáni/esti előadások előrébb helyezése. A pedagógiai rehabilitációs hallgatók szívesen tennének szert több módszertannal kapcsolatos ismeretre előadások keretein belül. Szintén számos hallgató javaslataként figyeltem meg a specializációk közti átjárhatóság kapacitásának bővítését, illetve további külső intézmények látogatását annak érdekében, hogy minden konduktorjelölt a lehető legátfogóbb képet kaphassa az egyes korosztályokról és elhelyezkedési lehetőségekről.

Amikor arra kértem a negyedéves hallgatók egy részét, hogy fejezzék be az alábbi mondatot:

A képzéssel kapcsolatban javasolnám...,

felmerült még olyan javaslat is, hogy a komplex zárófoglalkozás megtartása és a szakdolgozat megírása ne egy féléven belülre essen a sikeresség és eredményesség érdekében, illetve, hogy a dokumentációs feladatok és a szülőkkal való kommunikáció gyakorlását - felügyelet mellett ugyan, de - rendkívül hasznos lenne elkezdeni az utolsó félévek során. Az utóbbi két folyamat gyakorlására az interjúk során is kitértünk a konduktorokkal, ugyanis egyértelműen azt érezték, hogy a dokumentációs készségek, valamint a szülőkkal való kommunikálás hiánya nagy mértékben megnehezíti pályakezdésükkor a munka világát. Szintén megerősítésre került az anatómiai ismeretekkel és társtünetekkel kapcsolatos mélyebb tudásszerzésre való igény

elméleti előadások keretein belül, ugyanis napjainkban egyre gyakrabban találkozhatunk vegyes kórképekkel és különböző viselkedési-, figyelem-, tanulási zavarokkal, amelyek esetében elengedhetetlen a megfelelő ismeretek hasznosítása.

A hallgatók és konduktorok körülbelül 10%-a nyilatkozta azt, hogy semmit nem javítana a képzésen, mivel jelenleg minden téren elégedett az oktatással és a szervezéssel.

Összességében tehát elmondható, hogy a hallgatók és a konduktorok inkább pozitívan tekintenek a képzésre, azonban a felsőbb éves diákok és végzett szakemberek javasolják a részletesebb anatómiai, gyógypedagógiai előadások megszervezését, míg az anatómiai oktatással a képzésbe frissen belépett hallgatók elégedettnek bizonyulnak.

A képzés gyakorlatorientáltságát a tanulók több, mint 85%-a helyezte a kar elsődleges pozitívumaként, azonban sokan negatívumként emelték ki a specializációk közötti átjárhatóság kapacitáshiányát.

A felsőbb éves hallgatók feltétlenül igényt tartanak a dokumentációs és szülőkkal való kommunikációs készségek gyakorlására.

III. 2. A második kutatási kérdés megválaszolása

Fontosnak tartottam feltárni, *hogyan alakulnak a hallgatók továbbtanulásról és jövőképről alkotott nézetei a képzésben eltöltött idő során*. Számos esetben nem változott akár négy év távlatában sem a konduktorjelölt elképzelése, ám volt, akinél az első gyakorlati nap folyamán átfordult elgondolása.

Ezen kérdés megválaszolására segítségemre voltak a kérdőív 21. és 24. kérdései. A hallgatók *továbbtanulásról alkotott képe* 71 konduktorjelölt esetében nem változott, 54 tanuló esetében azonban igen. Míg tudjuk, hogy a hallgatók több, mint felénél nem történt változás ezen a téren a terveivel kapcsolatban, úgy többen azt nyilatkozták, hogy részben vagy teljesen megváltozott véleményük. Nézetük alakulása pozitív és negatív tényezők befolyásolása alatt is állt. 11 hallgató további lehetőségekről értesült, amely felkeltette érdeklődésüket a továbbtanulással kapcsolatban, még abban az esetben is, ha korábban nem terveztek további képzéseket elvégezni. Szintén 11-en a képzésben eltöltött idő során indokoltnak ítélték meg ráképzések elvégzését, hogy tudásukat bővíteni tudják egészségügy, pedagógia, társtünetek, gyógypedagógia területein, ezzel elősegítve, hogy a későbbiekben alaposabb szakértelemmel végezhesék hivatásukat. 5 hallgató számára motivációt ad valamely mesterképzés, esetleg a

doktori cím megszerzése, illetve további 7 hallgató nyilatkozta azt, hogy elképzelése negatív irányba változott; míg a képzésbe való belépéskor úgy gondolták, tovább szeretnének tanulni, a képzésben eltöltött idő során megváltozott véleményük a folyamatos stressz és leterheltség miatt. Utolsó esetben elképzelhetőnek tartották, hogy csak pár év kihagyása lenne indokolt, azt követően pedig megpróbálnak visszatérni eredeti tervükhöz továbbtanulás terén.

Nem változott elképzelése	Változott elképzelése	Miben változott elképzelése?
71 fő	54 fő	További lehetőségekről való értesülés – 11 fő
		Alapképzés nyújtotta tudás kiegészítésének szükségesnek ítéltése – 12 fő
		Mesterképzés nyújtotta motiváció – 5 fő
		Jelenleg mégsem szeretne továbbtanulni – 7 fő
		Nem indokolta válaszát – 19 fő

III. 2. a. A hallgatók továbbképzéssel kapcsolatos nézeteinek alakulása a képzésben eltöltött idő során

A hallgatók *jövőképének alakulását* is vizsgáltam, vajon a továbbtanulással kapcsolatos nézeteik változása mennyire befolyásolta jövőjükéről való vélekedésüket?

Továbbtanulással és jövőképükkel kapcsolatos nézetei egyaránt változtak	Továbbtanulással és jövőképükkel kapcsolatos nézetei változatlanok maradtak	Továbbtanulással kapcsolatos nézetei változtak, de a jövőképről alkotott nézetei nem	Jövőképről alkotott nézetei változtak, de a továbbtanulásról alkotott nézetei nem
35 fő	41 fő	19 fő	30 fő

III. 2. b. A hallgatók jövőképről és továbbtanulásról alkotott nézeteik változása a képzésben eltöltött idő során

A táblázat megfigyelését követően láthatjuk, hogy 125 konduktorjelöltből 35 fő nézetei mind a továbbtanulás, s ezzel jövőképük területén egyaránt változott a képzés hatására. 41 fő nyilatkozta ennek ellentétét, miszerint elképzelése mindkét területen változatlan maradt. Azon esetre, hogy továbbtanulással kapcsolatos nézetei változtak, viszont a jövőképe nem, 19 fő szavazott. Ez indokolható volt újonnan megismert továbbtanulási lehetőségek végett, mely esetleg közelebb viheti a jövőbeli szakembereket határozott céljaik felé, ezzel meghozva olyan

döntéseket, mely további képzések elvégzése felé orientál. Hasonló helyzetben volt azon hallgató is, aki ugyanúgy konduktorként szeretne a későbbiekben elhelyezkedni, azonban kitisztult, mely terület érdekli őt pontosabban, amely további képzések elvégzését követeli meg. 30 fő tanuló esetében a továbbtanulással kapcsolatos nézetek nem estek át változáson, azonban a jövőképről alkotott elképzelések igen. Ez számos esetben jelentette azt, hogy a jövőbeli szakemberek továbbra is feltétlenül szeretnék/nem szeretnék továbbtanulni és kitartanak elképzeléseik mellett e téren, azonban jövőjük ennek fejében máshogyan alakul. Több hallgató esetében az elhelyezkedésről alkotott nézetek váltak átláthatóbbá és határozottabbá abban az esetben, amikor tudták, mely ráképzéssel szeretnék folytatni felsőoktatási tanulmányait, azonban a képzés során nyertek betekintést abba, ezt mely területen, milyen szférában lesz lehetőségük leginkább kamatoztatni.

A kapott eredmények alapján elmondható, hogy a hallgatók nézetei mind a továbbtanulással és a jövőképpel kapcsolatban változékonyak s ezen alakulások egymásra hatása is többféleképpen megnyilvánulhat.

A hallgatók továbbtanulással, illetve jövőképükkel kapcsolatos nézeteik formálására nagyobb hatással lehet a képzés, valamint gördülékenyebbé teheti ezen folyamatot, amennyiben több előadás keretén belül szán alkalmat a jövőbeli elhelyezkedési lehetőségekkel kapcsolatos elbeszélgetésekre, illetve, ha több külső helyszínre szervezne látogatást a kar már a képzésbe való belépést követően.

III. 3. A harmadik kutatási kérdés megválaszolása

Kutatásom során indokoltnak éreztem felmérni, hogy a *hallgatók és konduktorok hogyan vélekednek a továbbtanulás fontosságáról*, vajon miért tartják szükségesnek, esetleg *főöslegesnek* további képzések elvégzését.

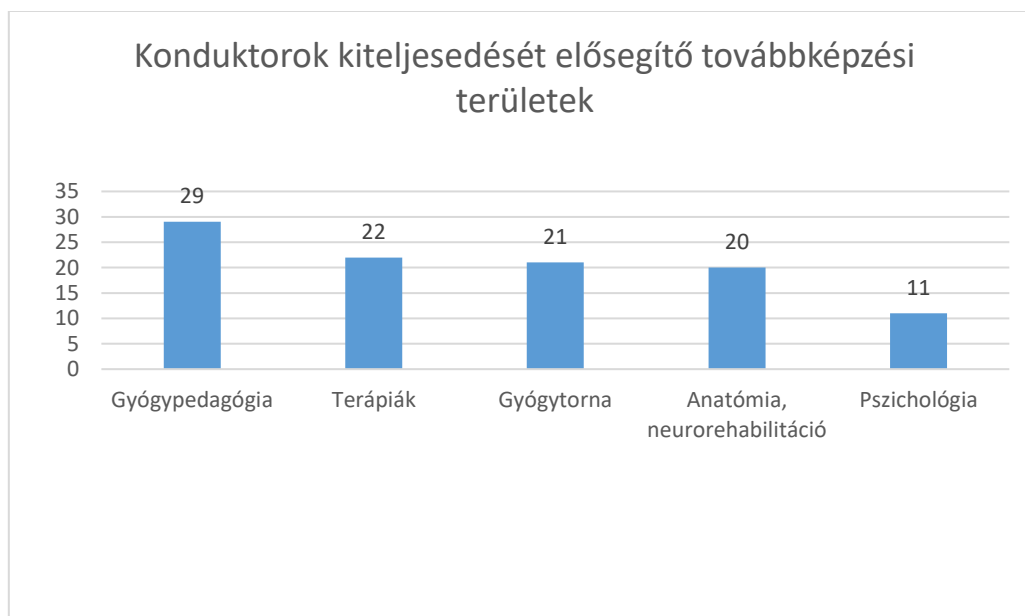
Ezen kérdésem megválaszolásához a kérdőív 14. és 16., az interjú 13. és 14., illetve a mondatbefejezés 1. kérdését vettem alapul.

A hallgatók $\frac{3}{4}$ -e ítéli meg feltétlenül szükségesnek további képzések elvégzését, míg $\frac{1}{4}$ -e azt gondolja, nem feltétlenül szükséges továbbtanulni ahhoz, hogy tudásunkat lényegesen kiegészíthessük.

A továbbtanulás fontossága és szükségessége mellett érvelő 100 hallgatót leginkább az alábbi tényezők motiválják: munka területén több lehetőség, pontosabb és mélyebb tudás szerzése

anatómia és gyógypedagógia területén, tudásvágy és kompetenciabővítés, társtünetek megismerése és gyakorlati tapasztalása által felkészültebbé válás, önfejlesztés, kiegészítő terápiák elsajátítása, jövőbeli cél eléréséhez szükséges feltételek megteremtése, valamint a magasabb juttatás.

Továbbá a továbbtanulni vágyó hallgatók véleménye szerint az alábbi területeken végzett továbbképzések segítenék egy konduktor kiteljesedését:

III. 3. a. A konduktorok kiteljesedését leginkább elősegítő továbbképzési területek a továbbtanulni vágyó hallgatók tekintetében

Az interjú során az egyik 7 éve végzett konduktor tanácsát, gondolatmenetét szeretném kiemelni, amelyet arra a kérdésre felelt, hogy jónak vagy fölöslegesnek gondolja-e a további képzések elvégzését:

„Az, hogy továbbtanulni jó vagy fölösleges, attól függ, milyen továbbképzésről beszélünk. Ha valaki pontosan tudja, mit szeretne elérni egy adott képzéssel, az nagyon jó, de ha csak amiatt kezdünk el képzéseket csinálni, hogy minél több papírunk legyen, annak valószínűsíthetően egy bizonyos része haszontalan lesz a későbbiekben. Érdemes szerintem akkor elkezdni további képzéseket, amikor valamilyen irány felé elkezdünk orientálódni és kifejezetten érdeklődni. Fontos tudnunk, mely képzések fedik le leginkább a számunkra érdekes szakágat és érdemes annak kiválasztásával jobb szakemberré, mondhatni specialistává válnunk az adott munkaterületen.”

További interjúk során szintén kiemelésre kerültek a további képzések elvégzésével járó pozitívumok és előnyök, hiszen a már továbbtanuló konduktorok tapasztalatból tanácsolják és támogatják a jövőkép alakulásának ezen lépését. Fölöslegesnek semmiképp nem gondolták a továbbtanulást, hanem többségében úgy gondolták, akárhol is helyezkedik el egy konduktor, az adott tudást minden területen a maga módján fogja tudni hasznosítani. Értelemszerűen, aki kórházi körülmények között képzei el karrierjét, annak célszerűbb az anatómiai tudás elmélyítésére szolgáló képzések választása, azonban semmiképp sem hátrány egy ilyen beállítottságú képzés adta tudás például a Pető Intézetben. Épp így igaz egy pedagógiai szakirányon tanultak alkalmazási lehetősége például nevelés terén egy szakszolgálaton vagy utazó konduktori szakmában. Az idézett gondolatmenet kissé ellentétet képez a többi konduktor, avagy a többség véleményével azzal kapcsolatban, hogy lehet-e felesleges egy képzés. Véleményem szerint fontos megfogadni a tanácsot, hogy tudatosság és megfontoltság hiányában nem érdemes belekezdeni képzések elvégzésébe, azonban biztosan pozitívan hat személyiségfejlődésünkre minden típusú tanulás, többek közt ebben a formában is. Amennyiben valakinek nincsen konkrét elképzelése, megvan az esélye, hogy képzések során talál rá a számára kedvező irányultságra, azonban mindemellett úgy gondolom, valóban fontos, hogy miután megtaláltuk helyünket egy adott területen, azon belül próbáljuk meg bővíteni tudásunkat a kiemelkedő munkavégzés és magas szakértelem érdekében.

A negyedéves hallgatók köre szintén fontosnak ítélte meg további képzések elvégzését, mert nagyfokú érdeklődésük mellett elengedhetetlennek tartják a társtünetekkel kapcsolatos tudásuk elmélyítését a kórképek nagyfokú változása miatt. Mindemellett szeretnének széles spektrumon belül mozogni és biztos tudásra szert tenni.

A továbbtanulásról ezen válaszok alapján elmondható, hogy összességében hasznosnak és szükségesnek ítélik meg a hallgatók és konduktorok további képzések elvégzését, azonban bizonyos esetekben feleslegesnek is nyilvánítják azokat. A végzett szakemberek feltétlenül egy adott terület minél részletesebb megismerését javasolják, míg a végzős hallgatók minél több területre szeretnének betekintést nyerni és terveik között szerepel mindenhez érteni bizonyos mértékben. A végzett konduktorok véleményei megerősítik a hallgatók többségének továbbtanulással kapcsolatos egyik feltételezését; egyhangú válaszadás alapján további képzések elvégzése lényegesen kiegészíti az alapképzés nyújtotta tudást, amely elősegíti a magabiztosabb munkavégzést.

III. 4. A negyedik kutatási kérdés megválaszolása

Kutatásom végső kérdéséhez érve igyekeztem megválaszolni, hogy *miként befolyásolják a képzéstartalmak a hallgatók és a végzett konduktorok pályán maradását, továbbtanuláshoz fűződő motivációját és szakmabeli elhivatottságát*. Rendkívül fontosnak tartottam ezen kérdés vizsgálatát, ugyanis a konduktor hivatás, mint pedagógus szakma a kiégés nagyfokú veszélyének van kitéve. Úgy gondolom, a képzésnek feltétlenül érdeke és célja reagálni az ezzel kapcsolatos gondolatokra, hogy minél inkább elkerülhető legyen a hallgatók és konduktorok pályaelhagyása, kiégése, ugyanis az előző válaszok során megfigyelhettük, hogy már hallgatók körében is előfordul olyan eset, amelyben a tanuló utólag már nem választaná a képzést, vagy jövőjéről alkotott elképzelésében nincs benne a konduktori hivatással való elhelyezkedés.

Kutatási kérdésem válaszát a kérdőív 23. és az interjú 10., 11., 20. kérdései, valamint a fogalomtérkép segítette megfogalmazni.

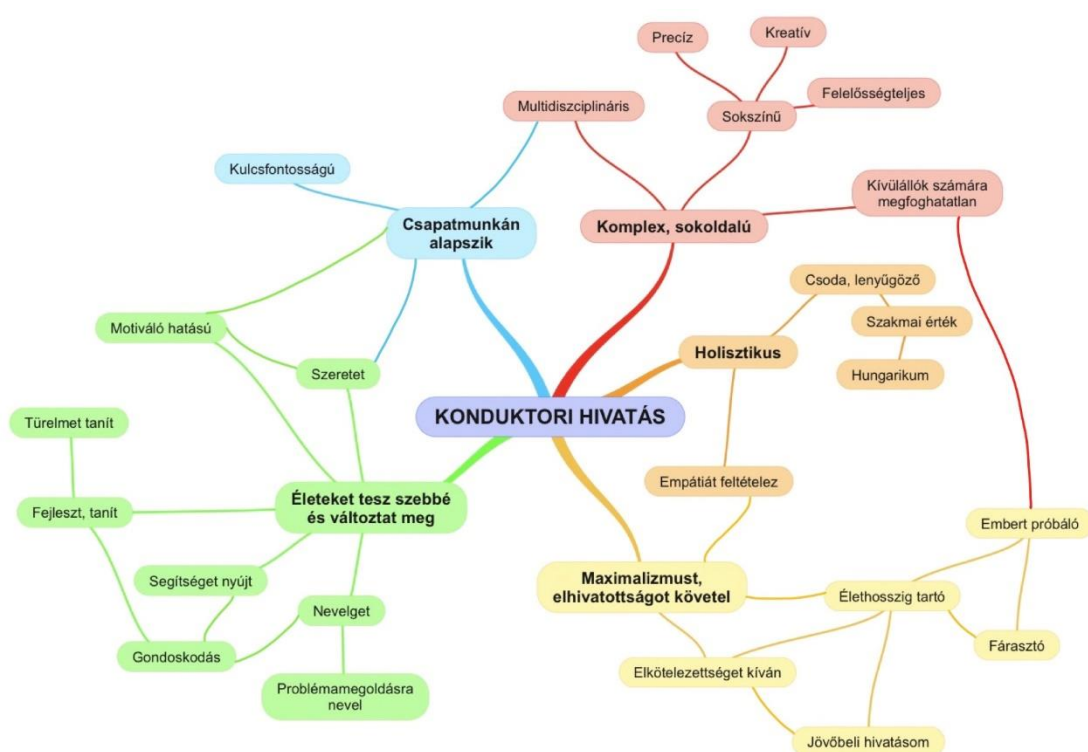
A kérdőívben arra kértem a hallgatókat, fejtsék ki, mi motiválja őket a pályán maradásra. Legtöbbször a gyermekeken *látható fejlődést* emelték ki, amely a mindennapok során erőt ad és visszajelzést arra, hogy *van értelme* a munkájuknak. Kiemelésre került továbbá a *segíteni akarás és a kreativitás* kibontakozásának lehetősége, valamint az, hogy a *konduktori hivatás, mint magyar szellemi hungarikum képviselésének gondolata* milyen töltetet ad a munkavégzés során.

Az interjúk beszélgetései során említésre került a *sikerélmények fontossága*, valamint a gyermekek szeretete, a boldogság és hála, amely sokszor tekintetükből és gesztusaikból sugárzik. Minden konduktor, akik segítségemre voltak az interjúk elkészítésében, azt nyilatkozták, hogy feltétlenül konduktorként szeretnének a továbbiakban is dolgozni.

Tudjuk, hogy a kiégés és a pálya elhagyásának veszélyét befolyásolja kompetenciaérzetünk, hozzáértésünk mértéke. **Emiatt ezen a ponton is kiemelném, hogy a konduktorok lényegesen felkészültebbnek éreznék magukat a munka világában abban az esetben, ha egyetemi képzésük folyamán már lehetőségük nyílna a dokumentációs folyamatok kezelésére és annak módjainak megértésére, illetve a szülőkkel való kommunikáció folytatásának gyakorlására. Ezen változtatás bevezetésével kompetensebbnek érezhetnék magukat ezen területeken a frissen végzett konduktorok, amely segítheti a magabiztosság megalapozását és bizonyos stresszfaktorok elkerülését. Szintén ehhez kapcsolódik a társtünetek megismerésére és gyakorlatban való megtekintésére való nagy számú**

érdeklődés, amely képzésbe való fokozott bevezetése szintén a szakértelmet bővülését támogatná.

A negyedéves hallgatók körében készítettem egy fogalomtérképet a *konduktori hivatás* vizsgálatához. Megítélésem szerint fontos átfogó képet kapnunk arról, hogyan vélekednek a szakemberré váláshoz legközelebb álló jelöltek jövőbeli hivatásukról, hogy a válaszok alapján megérthessük, mit vélnek annak legfontosabb tényezőinek és hogy a fiatalabb konduktor hallgatók betekintést nyerhessenek ezáltal ezen szerep betöltésére.

III. 4. a. Negyedéves konduktor hallgatók egy csoportja által alkotott fogalomtérkép a konduktori hivatásról

A gondolattérkép során megjelent az *életeket tesz szebbé és változtat meg*, a *csoda, lenyűgöző*, a *motiváló hatású*, a *fejleszt és tanít* kifejezések, amelyek mind hozzájárulnak a mindennapok során motivációnkhoz, szakmabeli elhivatottságunkhoz és pályán maradásunkhoz. A fogalomtérképen megjelennek a hivatás nehézségei is, mint például a *fárasztó*, *embert próbáló*, *kivülállók számára megfoghatatlan* kifejezések, azonban ezek lényegesebben kisebb számban fordultak meg a pozitívabb töltetű szavak és kifejezések mellett.

IV. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEGZÉSE, JAVASLATOK

A hallgatók összességében pozitívan tekintenek a konduktorképzésre, amelyet rendkívül hallgatóbarátnak gondolnak, illetve az oktatók és az előadások minőségét is a képzés fő pozitívumaiként emelték ki.

Az előadások minőségével a fiatalabb hallgatók elégedettebbek, mint a képzést lassan befejező tanulók, amely feltételezhetően a nemrégiben történő esetleges változtatásokra vezethető vissza. Ez pozitív irányú változásnak, fejlődésnek tekintendő.

Míg a gyakorlatorientáltság vitathatatlanul az első helyen szerepel a képzés pozitív sajátosságai közt, a specializációk közötti átjárhatóság, illetve a pedagógiai rehabilitáció és korai fejlesztés területek kapacitásának növelése egyértelműen megoldást kíván.

A felsőbb éves konduktorjelöltek és konduktorok egyhangú véleménye alapján lenne igény a dokumentációs folyamatok és a szülőkkel való kommunikáció gyakorlására már a folyamatos szakmai gyakorlatok keretein belül, amely nagymértékben segítené a munka világára való felkészülésüket és önmaguk kompetensnek ítéelését.

A hallgatók nézetei a továbbtanulásra és jövőképükre vonatkozóan változékonyak, amely alakulását több tényező együttes hatása is befolyásolhatja. A kar támogathatja a konduktorjelöltek nézeteinek és elképzeléseinek pozitív irányú alakulását és kiforrását előadások keretein belüli orientációs beszélgetésekkel, ahol érintésre kerül minden lehetséges elhelyezkedési és továbbtanulási lehetőség. Javasolták továbbá több külső intézmény látogatását specializációtól és évfolyamtól függetlenül, hogy a konduktorok elhelyezkedési lehetőségeire és mindennapjaira számos módon betekinthessenek.

A hallgatók és konduktorok döntő többsége elengedhetetlenül fontosnak ítéli meg további képzések elvégzését, amelyre a végzett konduktorok is feltétlenül biztatják őket. A negyedik évfolyamos hallgatók szerteágazó tudásra szeretnének szert tenni, hogy a lehető legtöbb területen meg tudják állni helyüket a szakmán belül. Fontos hangsúly került a tudatosság és megfontoltság szükségességére továbbtanulás esetében, hogy a lehető legpontosabb és legfontosabb tudást sajátíthassuk el jövőbeli céljaink elérésének érdekében, amely a későbbiekben csak elősegíti azt, hogy egy adott területen belül valóban igazi specialistákká váljunk a siker végett.

Szeretném javasolni a kapott eredmények figyelembevételét és képzésbe való beépítését, amennyiben az megvalósítható a konduktorképzés hatékonyabbá tételének és jó szakemberek formálásának érdekében.

javasolnám hasonló, a konduktorjelöltek és fiatal konduktorok nézeteit feltáró kutatások gyakori elvégzését, hogy adatokat gyűjthessünk értékelőrendszerükről, amely alapján releváns nézeteik feltárhatók, beazonosíthatók, szükségszerűen módosíthatók, valamint azok folyamatos összehasonlítása az oktatók értékelőrendszerével a képzés eredményességhez vezet.

Bízom benne, hogy a jövőben sikerül bevonni hasonló kutatásokba az Illyefalván tanuló pedagógusjelölteket is, amely segítségével visszajelzést kaphatunk elégedettségüket és jövőképüket tekintve. Ilyen adatok segítségével szükségesség és indokoltság esetén egyes bevált képzéstartalmakból vagy szervezési tényezőkből ötletet meríthetünk és vehetünk át (amely fordított esetben is megvalósítható) a két konduktorképző terület hatékonyságának fenntartása érdekében.

Kijelentem, hogy semmilyen MI-technológiával előállított tartalom nem került bemutatásra saját munkaként. MI- technológia alkalmazására a kutatás elkészítésekor nem került sor.

V. IRODALOMJEGYZÉK

1. *Földesi Renáta* (szerk., 2021), Pető András FILOZÓFIA, A konduktorképzés jegyzetei, Semmelweis Kiadó, 7. o.
2. *Hári Mária – Ákos Károly*, 1971, Konduktív pedagógia, Tankönyvkiadó, Budapest, 120-122. o.
3. *Földesi Renáta*, 2018, Tudomány és Hivatás – A Semmelweis Egyetem Pető András Kar online folyóirata, 2018. 2. sz. 13. o.
4. *Forrai Judit*, 2021, Pető András és a konduktív pedagógia
Elérhetőség: https://mersz.hu/mod/object.php?objazonosito=matud202102_f54379_i1
5. *Hári Mária* (1923-2001), 2005, magánkiadás, 10-12., 19-20., 27. o.
6. *Feketéné Szabó Éva - Zsebe Andrea*, 2019., A konduktív pedagógia kézikönyve, 133., 139-141., 153-173. o.
7. *Földesi Renáta*, 2014, Pető András szellemi köre és személyes kapcsolatai. In: Németh András, Pukánszky Béla, Pirka Veronika (szerk.): Továbbélő utópiák. Reformpedagógia és életreform a 20. század első felében. Gondolat Kiadó, Budapest. 302-316.
8. *Hulej Emese*, Magyar krónika – Arc a név mögött, Pető András
Elérhetőség: <https://kronika.hu/cikk/arc-a-nev-mogott-peto-andras/>
9. *Bíró Katalin*, 1971, Nevelők nevelése a konduktorképzés során. Felsőoktatási szemle, 20. 7- 8.

10. *Földesi Renáta*, 2017, A képelemzés lehetőségei a konduktív pedagógiában. A Gyermeknevelés – online tudományos folyóirat. A gyermekkortörténeti ikonográfia kiáltványa, 2017/1., 143-153.
11. *Dr. Hári Mária - Horváth Júlia - Kozma Ildikó - Kőkúti Márta*, 1991, A konduktív pedagógiai rendszer hatékony működésének alapelvei és gyakorlata, 10., 48-55. o.
12. Pedagógiai pszichológia jegyzet – Éntudat, énkép, önállóság
Elérhetőség:
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogiai_pszichologia_jegyzet_vodapedagogusoknak/83_nkp.html
13. *Kósa Éva*, 2002., Az éntudat és az énkép kialakulásának kezdetei, Trezor kiadó, Budapest
14. *Semmelweis Egyetem, Túri Ibolya*, 2020., Nyári egyetem előadás - A konduktorképzés sajátosságai, szakmai identitás, professzió
Elérhetőség: <https://semmelweis.videotorium.hu/hu/recordings/39042/a-konduktorkepzes-sajatossagai-szakmai-identitas-professzio>
15. Eötvös Loránd Tudományegyetem – *Dr. Szilágyi Klára*, 2012, A pályaorientáció szerepe a társadalmi integrációban, 8-9. o.
Elérhetőség:
https://tatk.elte.hu/dstore/document/1547/Szilagyi_A_palyaorientacio_szerepe.pdf
16. *Paksi Borbála – Veroszta Zsuzsanna – Schmidt Andrea – Magi Anna – Vörös András – Endrődi-Kovács Viktória – Felvinczi Katalin*, 2015, Pedagógus-pálya-motiváció, Egy kutatás eredményei, Oktatási Hivatal, Budapest
17. *Dombi Alice*, 1999, Tanári minta – mintatanár. APC Stúdió, Gyula.
18. *Semmelweis Egyetem*, 2023, Mentális egészség nélkül nincs jó élet – Mit tehetünk önmagunkért? WHO definíció

<https://semmelweis.hu/egeszsegfejlesztes/2023/10/05/mentalis-egeszseg-nelkul-nincs-jo-elet-mit-tehetunk-onmagunkert/>

19. *Mihálka Mária*, 2023, A kiégés alakulása és megelőzése, 112. o.

Elérhetőség:

https://publicatio.bibl.uszeged.hu/28198/1/Mihalka_A_kieges_kialakulasa_2023.pdf

20. *Szigeti Réka*, 2023, A kiégés vizsgálata tanárok körében – Doktori disszertáció, 14-20. o.

21. *Hazag Anikó – Major János – Ádám Szilvia*, 2010, A hallgatói kiégés szindróma mérése. A Maslach kiégés-teszt hallgatói változatának (MBI-SS) validálása hazai mintán

22. *Pajares, M. F.*, 1992, Teachers' Beliefs and Educational Research: Cleaning Up a Messy Construct. *Review of Educational Research*, 3. 307-332.

hivatkozta dr. Túri Ibolya (2018): Doktori PhD disszertáció: Konduktorjelöltek nézetrendszerének alakulása a konduktorképzés folyamán, 9. o.

23. *Nagy Krisztina*, A pedagógus-továbbképzés megítéléséről, *Opus et Educatio*, 2. évfolyam 3. szám

Elérhetőség:

https://epa.oszk.hu/02700/02724/00004/pdf/EPA02724_opus_et_educatio_2015_03_1_49-154.pdf

24. *Falus Iván*, 2004, A pedagógussá válás folyamata, *Educatio*, 369-374. o.

25. *Richardson, V.*, 1996, The Role of Attitudes and Beliefs in Learning to Teach. In: Sikula, J. ed.: *Handbook of Research on Teacher Education*. Second Edition, MacMillan, New York, 102-119. o.

26. *Szivák Judit*, 2002, A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

27. *Falus Iván*, 2000, Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, Műszaki Könyvkiadó, 6. fejezet
28. *Sántha Kálmán*, 2009, Bevezetés a kvalitatív pedagógiai kutatás módszertanába, Eötvös József Könyvkiadó
29. *Kron, F. W.* (1997): Pedagógia. Osiris Kiadó, Budapest.
30. *Földesi Renáta – Kollega Tarsoly István – Túri Ibolya*, 2020, Tanulmányok a konduktív pedagógia köréből 2.